

ชื่อผลงานวิจัย	วิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กผ่านลล่ำกั อำเภอกำแพงเมือง จังหวัดพิจิตร
ชื่อผู้วิจัย	นางสาวแจ่มศรี ปรีชญา
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์จุฬารัตน์ เสงี่ยม
อีเมลผู้วิจัย	loveinamist584@gmail.com
สถาบันการศึกษา	สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็ก ผ่านลล่ำกั อำเภอกำแพงเมืองจังหวัดพิจิตร ในด้านรูปแบบ เนื้อหา คุณค่า และภาพสะท้อน จำนวน 46 เพลง

ผลการวิจัยพบว่า ด้านรูปแบบของเพลงกล่อมเด็ก ด้านลักษณะส่วนใหญ่มีสี่บาท วรรคแรกมี 3 คำ 4 คำ มีคำว่า "เอื้อ" อยู่ท้ายวรรค วรรคแรกนิยมขึ้นต้นด้วยคำว่า "เคย" วรรคสุดท้ายจบด้วยคำว่า "เอื้อ" ไม่เคร่งครัดสัมผัสเหมือนกลอนสุภาพทั่วไป ด้านเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก สามารถจัดประเภทตามเนื้อหาของเพลง ได้แก่ วิถีชีวิต การเลือกคู่ครอง การอบรมสั่งสอน การแสดงความรัก และการใช้ฤกษ์โหรา เพื่อให้เด็กกลัว ด้านคุณค่าของเพลงกล่อมเด็ก ทำให้เข้าใจวิถีชีวิต บทบาทหน้าที่ วิธีการอบรมสั่งสอน รวมถึงวิธีการเลี้ยงดูเด็ก และด้านภาพสะท้อนของเพลงกล่อมเด็ก พบภาพสะท้อนทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ภาพสะท้อนด้านการดำรงชีวิต เป็นการนำเสนอสภาพความเป็นอยู่ อาหารการกิน สิ่งของเครื่องใช้ 2) ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ เป็นการนำเสนออาชีพหาของป่า อาชีพทำนา 3) ภาพสะท้อนด้านครอบครัว เป็นการนำเสนอความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว การเลือกคู่ครอง 4) ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ เป็นการนำเสนอด้านไสยศาสตร์และความเชื่อตามหลักศาสนา 5) ภาพสะท้อนด้านค่านิยมเป็นการนำเสนอขนบธรรมเนียมประเพณี การพึ่งพาอาศัยกัน และ 6) ภาพสะท้อนด้านจริยธรรม เป็นการนำเสนอความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความเมตตากรุณา จากการเพลงกล่อมเด็กแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของลล่ำกั ที่สื่อถึงวิถีชีวิตเรื่องราวที่น่าสนใจควรแก่การอนุรักษ์และสืบสานต่อไป

คำสำคัญ : รูปแบบ คุณค่า เนื้อหา ภาพสะท้อน เพลงกล่อมเด็ก

1. บทนำ

ลล่ำกั เป็นคำศัพท์เก่าแก่คำหนึ่ง ในอำเภอกำแพงเมือง จังหวัดพิจิตร ที่ล้อมรอบด้วยธรรมชาติ ทั้งภูเขา ทะเลและเกาะต่าง ๆ ทั้งยังมีวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลาย ผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างโอบอ้อมอารี ดำรงชีวิตเรียบง่ายแบบสังคมเกษตรกรรมที่พึ่งพาธรรมชาติ ด้ายทอดและปลูกฝังเรื่องราวต่าง ๆ ของท้องถิ่น ผ่านวรรณกรรม เช่น นิทานพื้นบ้าน ความเชื่อ เพลงกล่อมเด็ก เป็นต้น

เพลงกล่อมเด็กของชาวลล่ำกั อำเภอกำแพงเมือง จังหวัดพิจิตร มีลักษณะเนื้อหาของเพลงที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ ครอบครัว ความเชื่อ ค่านิยมของชาวบ้าน จริยธรรมในด้านต่าง ๆ เป็นต้น จากความคิดและจินตนาการของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ที่มีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ทั้งนี้เพลงกล่อมเด็ก ยังเป็นเพลงที่ขับกล่อมให้เด็กได้นอนหลับ ซึ่งเป็นการอบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนที่มีคุณธรรมสอดแทรกไว้ในเนื้อเพลง ทั้งยังเป็นการบันทึกภาษาถิ่นด้วยการใช้ภาษาไทยถิ่นได้ โอบอ้อมเพลงที่ใช้ร้องกล่อมอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์เพลงกล่อมเด็ก ลำบลล่ำกิติ อำเภอย้ายเหมือง จังหวัดพิจิตร” ทั้งนี้ เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะรูปแบบ เนื้อหา คุณค่า และภาพสะท้อนที่มีในบทเพลง ซึ่งมีถือเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นที่ควรค่าแก่สืบทอดไว้เป็นมรดกสืบไป

2. การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กลำบลล่ำกิติ อำเภอย้ายเหมือง จังหวัดพิจิตร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดพิจิตร อำเภอย้ายเหมือง ลำบลล่ำกิติ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมท้องถิ่น ในเรื่องของเพลงกล่อมเด็ก ที่ประกอบไปด้วยความหมาย ที่มา รูปแบบ เนื้อหา คุณค่าและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านวิถีชีวิต ด้านเศรษฐกิจ ด้านครอบครัว ด้านความเชื่อ ด้านค่านิยม และด้านจริยธรรม

3. วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็ก ในลำบลล่ำกิติ อำเภอย้ายเหมือง จังหวัดพิจิตร ในด้านรูปแบบ เนื้อหา คุณค่า และภาพสะท้อน

4. ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีการดำเนินงานวิจัย

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดหัวข้อวิจัย การกำหนดแหล่งข้อมูล ผู้บอกภาษา ตลอดจนใจเป็นแนวทางในการวิจัย รวบรวมเพลงกล่อมเด็กในลำบลล่ำกิติ อำเภอย้ายเหมือง จังหวัดพิจิตร โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม 2561 และนำบทเพลงทั้งหมดที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ ได้แก่ ด้านรูปแบบ เนื้อหา คุณค่า และภาพสะท้อน โดยปรับกรอบมาจากงานวิจัยของสุวรรณี ทองรอด ที่ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กลำบลไทรศรีรงค์ อำเภอนิคม จังหวัดกำแพงเพชร”

5. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

5.1 ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กใน ลำบลล่ำกิติ อำเภอย้ายเหมือง จังหวัดพิจิตร” สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ด้านรูปแบบ

เพลงกล่อมเด็กในลำบลล่ำกิติ อำเภอย้ายเหมือง จังหวัดพิจิตรที่ปรากฏนั้นมีรูปแบบไม่เคร่งครัด สัมผัสเหมือนกลอนสุภาพทั่วไป ใจถ้อยคำที่เรียบง่าย ความยาวของเพลงแต่ละเพลงไม่เท่ากัน กำหนดแน่นอนไม่ได้ ดันหลักขณมีส่วนใหญ่มี สี่บาท วรรคแรกมี 3 คำ 4 คำ มีคำว่า “เอื้อ” อยู่ท้ายวรรค วรรคแรกนิยมขึ้นต้นด้วยคำว่า “เคย” วรรคสุดท้ายจบด้วยคำว่า “เอื้อ” ดังตัวอย่างรูปแบบเพลงกล่อมเด็ก

เพลง พร้าวดังโคม

เลขน้อง เอื้อ	เลขพร้าวดังโคม
หญิงมีใจโจร	เล่นคู่สองฝ่าย
คู่ใหม่คู่เก่า	คู่เอื้อ มันแทงกันตาย
เล่นคู่สองฝ่าย	มันโยกขายให้แทงกัน เอื้อ

(เขม กอ-งแก้ว)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้วรรคแรกนิยมขึ้นต้นด้วยคำว่า "เคอ" วรรคสุดท้ายจบด้วยคำว่า "เอื้อ"
ต้นหลักขณมี สี่บาท วรรคแรกมี 3 คำ วรรคที่สองมี 4 คำ

ด้านเนื้อหา

จากการเก็บข้อมูลเพลงกล่อมเด็กของตำบลคำกัจำนวน 46 เพลง พบว่าเนื้อหามีความแตกต่างกัน
ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิต เป็นการแสดงถึงการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม การทำมาหากิน
วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในชนบท ซึ่งจัดเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น พบจำนวน 11 เพลง ได้แก่ เพลง
ขึ้นเขา เพลงหมากอ่อน เพลงนางนกเป็ดน้ำ เพลงยามเย็น เพลงอย่าไปนาน เพลงอาบน้ำบ่อทราย เพลง
ขึ้นโหนด เพลงควายขาว เพลงขึ้นเขาตัดหญ้า เพลงขึ้นหัวดอ และเพลงฟ้าสิ้น ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง ฟ้าสิ้น

ฟ้าสิ้น เอื้อ	สิ้นมาตักตัก
สิ้นดินหรือสิ้นศึก	สิ้นฟ้าหรือสิ้นฝน
พืมาเดี้ยวนี้	หน้าดาราศิสาขอบกล
สิ้นฟ้าหรือสิ้นฝน	มาโทษคนทำนาสำ เอื้อ

(ชม ปรีชญา, 2561 : สัมภาษณ์)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวตำบลคำกั อ่างทองท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
ด้านการประกอบอาชีพทำนา ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ ต้องอาศัยน้ำฝนในการปักดำข้าวกล้า
ถ้าใครทำนาไม่ทันตามฤดูกาลก็จะได้ผลผลิตเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังกล่าวถึงความช่างสังเกตของชาวลำกั
เกี่ยวกับฤดูกาล เช่น ในฤดูฝนก็จะสังเกตลักษณะของเสียงฟ้าร้อง ที่บ่งบอกถึงลักษณะของฝนในรูปแบบ
ต่าง ๆ

2. เนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง เป็นการแสดงถึงวิธีการเลือกคู่ที่เหมาะสม ทั้งด้านการใช้ชีวิต
ลักษณะนิสัยใจคอ บุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอก พบจำนวน 6 เพลง ได้แก่ เพลงฟ้าสิ้น เพลงผูกเปล
เพลงเดือนขึ้น เพลงขี้เป็ด เพลงพร้าวยอกเจาะ และเพลงพร้าวดังโคม ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง ฟ้าสิ้น

ฟ้าสิ้น เอื้อ	ต้นมาฆ่าไม้ที่ใจใส่
พี่ชายตัวดำเหมือนถ่านไฟ	ตัวน้องไม่เอามาเป็นผัว
เงินทอง น้องยัง เหมือนแต่แรกแต่ไหน	น้องไปโก่งพี่มาไว้ทำคาราญวรี
ตัวน้องไม่เอามาทำผัว	หน้ขายข้าวดีดเงินถมเอื้อ

(เขม กอ-งแก้ว, 2561 : สัมภาษณ์)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมในการเลือกคู่ครองของชาวตำบลลำทึ อำเภอยายะใหม่ จังหวัดพังงา โดยเลือกจากลักษณะบุคลิกลักษณะภายนอกคือไม่นิยมผู้ชายที่มีผิวดำ และเลือกจากบุคลิกภายในคือไม่นิยมผู้ชายที่มีนิสัยไม่ดี เล่นการพนัน มีหนี้สิน โดยเปรียบคนลักษณะนี้ว่า เป็นได้เพียงควาญวัวเท่านั้นไม่เหมาะสมที่จะเลือกมาเป็นคู่ครอง

3. เนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอน เป็นการอบรมหรือสั่งสอนเด็กในทางอ้อม โดยผ่านเพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเนื้อหาเป็นเรื่องของ การสอนให้เด็กผู้หญิงรู้จักรักนวลสงวนตัว การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง เป็นต้น ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้พบว่ามีจำนวน 17 เพลง ได้แก่ เพลงพร้าวเสก เพลงนกเขา เพลงรอยข้าง เพลงขึ้นสวน เพลงกล้วยทองลา เพลงเคยส้มขี้ขูด เพลงขึ้นต้นไหนด เพลงหนูหน้าง เพลงได้ทุนห้องข้าว เพลงนกสุด เพลงขึ้นไปดัดหวาย เพลงพร้าวดังโคน เพลงลูกอาทิตย์ เพลงผีหัว เพลงอ้อยดำ เพลงเดือนขึ้น และเพลงนางนกจอก ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง พร้าวเสก

เคยพร้าวเอื้อ
ลูกหล่นลงเส
เยื่อมันน้ำมัน
ลอบไปเกาะแก้ว

เคยพร้าวเสก
ลอบไปเกาะแก้ว
ท่านฉันทิยแล้ว
ทกลับมานต์ พรกปลา เอื้อ

(ถนนม ปรีชฎา, 2561 : สัมภาษณ์)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนของชาวตำบลลำทึ อำเภอยายะใหม่ จังหวัดพังงา โดยเป็นการสอนผู้หญิงในเรื่องของการรักษานวลสงวนตัว ไม่เชิงศุกก่อนห้าม

4. เนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงความรัก เป็นการแสดงถึงการดูแลเอาใจใส่ ซึ่งพบทั้งที่เป็นความรักของหนุ่มสาว ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก เป็นต้น จากการวิจัยครั้งนี้พบ จำนวน 8 เพลง ได้แก่ เพลงของฝาก เพลงนกคุ้ม เพลงนางนกเขาโกร เพลงผูกเปล เพลงผูกเปล เพลงนางนกเขา เพลงปลูกรัก และ เพลงฟ้าสิ้นโครมโครม ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง นางนกเขา

เคยน้อง เอื้อ
อาบน้ำป้อนข้าว
ให้กินเครื่องถม
พี่รักษาเจ้าไม่ให้หมอง

เคยนางนกเขา
พี่รักษาเจ้าไม่ให้หมอง
นอนในกรงทอง
นางน้องนวลนกเขา เอื้อ

(ชม ปรีชฎา)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก โดยเปรียบกับการเลี้ยงดูนกเขาในกรงที่เลี้ยงดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ในเรื่องอาหารการกิน การอาบน้ำล้างตัว ให้นอนหลับในที่ที่สบาย

5. เนื้อหาการใช้กุศโลบายเพื่อให้เด็กกลัว เป็นการอบรมหรือสั่งสอนเด็กในทางอ้อมที่ใช้จิตวิทยาด้วยการบอกเล่าถึงสัตว์ที่น่ากลัว ภูรีาย หรือการกระทำอันน่าหวาดเสียว เพื่อทำให้เด็กเชื่อฟังและนอนหลับง่ายจากการวิจัยครั้งนี้พบจำนวน 4 เพลง ได้แก่ เพลงไก่จู เพลงไก่จีน เพลงนกคุ้ม และเพลงฝนตก ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง ไก่ขี้ขี้

ไก่ขี้ขี้ เอ้อ
สับมิดด้ามแก้ว
ไก่ทองร้องว่า
สับมิดไว้เชียดคอไก่

ขี้มาแจ้ว ๆ
ไว้เชียดคอไก่
เชียดคอหน้ามืองไซ
ให้เลือดไหลตามคมมิด เอ้อ

(ถนน ปรีชญา)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับเป็นการขู่เพื่อให้เด็กกลัว ว่า สับมิดให้คมเพื่อที่จะจับไก่เชียดคอ โดยไก่เมื่อกำลังถูกเชียดก็จะมีเสียงร้องที่เจ็บปวดทรมาน นำหวาดเสียว และมีเลือดไหลออกมาตามมิดที่กำลังเชียด ซึ่งเพลงนี้ก็เป็นเพลงที่มีเนื้อหาที่ขู่ให้เด็กกลัวเพื่อหวังให้เด็กนอนหลับเร็วขึ้น

ด้านคุณค่า

1. ทำให้เข้าใจวิถีชีวิต เพลงกล่อมเด็กในตำบลลำกั ทำให้เห็นและเข้าใจถึงสภาพวิถีชีวิตในเรื่องของการทำมาหากิน ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ และขึ้นเขาหาของป่า ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง ผ่านดก

ผ่านดก เอ้อ
ส่งสาธลูกไก่
ตัวนึ่งปีกหัก
ขึ้นร้านไม้รอด

ดกมาหาใหญ่
ขึ้นร้านไม้รอด
ตัวนึ่งดาบอด
ดาบอดเที่ยววงมอยู่ เอ้อ

(เขม ทอ-แก้ว)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้มีคุณค่าทำให้เข้าใจวิถีชีวิตของชาวตำบลลำกั อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ซึ่งประกอบอาชีพกสิกรรมและมีการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงไก่ ในฤดูฝน ชาวบ้านจะสังเกตเห็นลูกไก่ที่เลี้ยงไว้ป่วยเป็นโรค ดาบอดและตายบ่อยครั้ง

2. บทบาทหน้าที่ เพลงกล่อมเด็กในตำบลลำกั ทำให้เด็กได้รู้จักหน้าที่ของตนเองในปัจจุบันและวันข้างหน้า เช่น บทบาทหน้าที่ของการบวชเรียน การทำงาน เป็นต้น ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง ควายขาว

ควายขาว เอ้อ
สองตัวพี่น้อง
ดอเข้าไปขาวเหือ
เข้าสวนนางงาม

หางยาวเสียน้อง
เข้าสวนนางงาม
พี่ตีไปตาม
พี่ตามแต่เข้ามิด เอ้อ

(เขม ปรีชญา)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้มีคุณค่าทำให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ของชาวตำบลลำกั อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ว่าจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสัตว์เลี้ยงของตน เช่น วัว ควาย ถ้าหลุดเข้าไปในสวนของคน ผู้ที่เป็นเจ้าของจะต้องรับผิดชอบและรีบไปตามกลับมา

3. วิธีการอบรมสั่งสอนและวิธีการเลี้ยงดูเด็ก เป็นเพลงที่ทำให้เข้าใจในเรื่องของลักษณะการเลี้ยงดูเด็ก เพราะในเนื้อร้องมีการสอดแทรกคติสอนใจทั้งคติทางธรรม และคติทางโลกรวมอยู่ด้วย เช่น สอนให้เป็นคนดี สอนให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นต้น ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง ขึ้นต้นไม้หนอ

ขึ้นไม้หนอเอ้อ	อย่าขึ้นให้สูงหมัก
พลัดลงขาหัก	หาไม้ใครช่วยเจ้าไม่
เข็ดหน้าบุหรี	ศลุมณีเจ้าไว้
หาไม้ใครช่วยเจ้าไม่	นอนตายใต้โคนไม้หนอ เอ้อ

(ชม ปรีชญา)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้มีคุณค่าทำให้เข้าใจวิธีการอบรมสั่งสอนและวิธีการเลี้ยงดูเด็ก ของชาวล้านนา ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ซึ่งคนในหมู่บ้านมักจะทำหมอนหนุนนอนไม่ให้ปีนป่ายหรือขึ้นไปเล่นบนต้นไม้ เพราะอาจจะเกิดอันตรายตกลงมาบาดเจ็บ หรืออาจเสียชีวิตได้

ด้านภาพสะท้อน

1. ภาพสะท้อนด้านการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การกินอยู่ การแต่งกาย การทำงาน กิจวัตรต่าง ๆ เป็นต้น พบภาพสะท้อนด้านการดำรงชีวิตจำนวน 42 เพลง เช่น ภาพสะท้อนเกี่ยวกับอาหารการกิน ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง ไปหนือ

ไปหนือ เอ้อ	ไปหาลูกเขีชีพัว
ไปเอามาแกงพุงปลา	จีพัวมาแกงไก่
ห้วมันพริกขี้หนู	ไว้แกงหมูกับปลาไหล
ชีพัวมาแกงไก่	ชาวข้าวถักไว้ก่อน เอ้อ

(ถนอม ปรีชญา)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้ปรากฏภาพสะท้อนด้านการวิถีชีวิตเกี่ยวกับอาหารการกิน กล่าวได้ว่าชาวล้านนา ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา เห็นประโยชน์ของธรรมชาติ คือ นำพืชผัก และสัตว์มาใช้เป็นอาหารการกิน เช่น สุกมะเขือ พริกเขียว หมูและปลาไหล โดยกล่าวถึงการนำมะเขือมาประกอบอาหารในแกงไตปลา และนำพริกเขียวมาประกอบอาหารในแกงไก่กับพริกเขียว ห้วมันกับพริกขี้หนู ซึ่งชาวได้นิยมใส่ห้วมันในแกงพริก เช่น แกงไตปลา กับห้วมัน แกงพริกไก่กับห้วมัน ส่วนพริกขี้หนูชาวได้ใช้เป็นเครื่องเทศในการประกอบอาหารประเภทแกงน้ำพริก เป็นต้น

2. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ เช่น การผลิต การจำหน่ายแจกจ่าย และการบริโภคใช้สอยต่าง ๆ ของชาวล้านนา ลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา พบภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ จำนวน 4 เพลง เช่น อาชีพหาของป่า ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง จีนชา

จีนชา เอื้อ	ไปตัดหาขายเอากรสองเส้น
ผูกเปลเวเค้น	เปลนอก เปลใน
เปลหนึ่งรับแขก	เปลหนึ่งรับไทย
เปลนอกเปลใน	เรือนใหญ่ผ่าสายสองเอื้อ

(ชม ปรีชะฎา)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้ปรากฏภาพสะท้อนด้านการประกอบอาชีพหาของป่า นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่าภาคใต้เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าเขาดันไม้และสัตว์ป่าต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านมักจะนิยมขึ้นไปบนเขาเพื่อหาของป่า เช่น ตัดหาขาย นำมาจักสานเป็นสิ่งของเครื่องใช้จำพวก ตะกร้า หรือภาชนะต่าง ๆ เป็นต้น

3. ภาพสะท้อนด้านครอบครัว จากการศึกษาพบภาพสะท้อนด้านครอบครัว จำนวน 8 เพลง เช่น การเลือกคู่ครอง ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง ซี่เปล

อ้อยดำ เอื้อ	สองคำมามนเมียน
รูปหงส์พ่หงเมียน	นมโม่ไม่รู้ศึกตัว
ดินสองหาไม้	ชื่อไปให้พี่ชายมัดหัว
นมโม่ไม่รู้ศึกตัว	ไอ้มัดหัวร้อยพันก่อน เอื้อ

(ชม กองแก้ว)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้ปรากฏภาพสะท้อนด้านการเลือกคู่ครอง ของชาวล้านช้างภาคใต้ ซึ่งผู้ใหญ่มักจะนิยมเลือกคู่ครองให้บุตรสาว โดยนิยมเลือกผู้ชายที่มีรูปร่าง มีความรู้หรือได้เรียนหนังสือ และรับราชการ และรังเกียจผู้ชายที่ไม่ได้เรียนหนังสือ

4. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ จากการศึกษาพบภาพสะท้อนด้านความเชื่อจำนวน 7 เพลง เช่น ด้านไสยศาสตร์ ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง มกคุ้ม

เคยน้อง เอื้อ	เคยนางนกคุ้ม
ยาแฝดเข้าชุม	พ่อหุ้มไปเสียบ
พ่อหุ้มทั้งลูก	พ่อหุ้มทั้งเมีย
พ่อหุ้มไปเสียบ	พ่อไปมีเมียอื่น เอื้อ
(ชม กองแก้ว)	

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้ปรากฏภาพสะท้อนด้านไสยศาสตร์ ซึ่งชาวล้านช้างภาคใต้ ในสมัยก่อนหากหมายปองผู้ใดหรือแอบรักเขาฝ่ายเดียว มักจะมีการทำเสน่ห์ยาแฝด ส่วนมากมักจะเป็นฝ่ายหญิงทำให้ฝ่ายชายหลงรัก คนที่โดนยาแฝดจะขาดความร่าเริง หลงใหลอยู่แต่ผู้ที่ทำเสน่ห์ แต่ไข้อยู่การอาบน้ำมนต์ ถินยาแก้หรือทำพิธีเกิดใหม่ บวชใหม่ เป็นต้น

5. ภาพสะท้อนด้านค่านิยม จากการศึกษาพบภาพสะท้อนด้านค่านิยมจำนวน 35 เพลง เช่น ค่านิยม ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง ลูกแปล

ลูกแปล เอ้อ	ลูกไว้ได้สิ้นหนูนอน
พี่สักแต่เฒەر	ขอนางร้อยจุก
เดือนสี่เดือนห้า	พี่ทำงานให้หนู
ขอนางร้อยจุก	ให้หนูสักวันเถียว เอ้อ

(ชม ปรีชญา)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้ปรากฏภาพสะท้อนด้านค่านิยมยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีการบวช ซึ่งชาวบ้านตำบลคำก่าจะนิยมให้บุตรหลานที่มีอายุครบบวชได้บวชในพระพุทธศาสนา เมื่อสึกออกมาพ่อแม่ก็จะจัดการขอเมียให้ ซึ่งชาวได้นิยมให้ลูกชายบวชเรียนก่อนแต่งงาน เพราะเชื่อว่าพ่อแม่จะได้บุญมาก เมื่อตายไปแล้วจะได้เกาะชายน้ำเหลืองลูกขึ้นสวรรค์ และเมื่อผ่านการบวชแล้วจะเป็นคนที่สมบูรณ์ มีความคิดรอบคอบ ภูมิใจชอบหัวใจ จะสามารถเป็นผู้นำครอบครัวได้

6. ภาพสะท้อนด้านจริยธรรม จากการศึกษาพบภาพสะท้อนด้านจริยธรรมจำนวน 23 เพลง เช่น ด้านความรับผิดชอบ การครองเรือน เป็นต้น ดังตัวอย่างเพลงกล่อมเด็ก

เพลง พี่ไป

พี่ไปเอ้อ	อย่าไปให้นานนัก
ทำข้าวไว้	ควายเอ้อ มันจะเข้ากินผัก
อย่าไปให้นานนัก	มีค่าหาเครื่องอื่น เอ้อ

(อนนช ปรีชญา)

เพลงกล่อมเด็กเพลงนี้ปรากฏภาพสะท้อนด้านจริยธรรมของชาวบ้านตำบลคำก่า ในเรื่องของการครองเรือนว่าผู้ชายควรทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว และผู้หญิงมีหน้าที่เป็นผู้ตามที่ดี ไม่นอกใจกัน โดยเปรียบเทียบการที่ผิดทอดยอดขึ้นเครื่องอื่นนั้นกับผู้หญิงที่นอกใจสามีไปติดพันชายอื่น

5.2 อภิปรัชญา

จากการศึกษา “วิเคราะห์เพลงกล่อมเด็ก ตำบลคำก่า อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา” สามารถอภิปรัชญาได้ ดังนี้

ด้านลักษณะรูปแบบของเพลงกล่อมเด็กของตำบลคำก่า อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ซึ่งมีคำว่า “เอ้อ” อยู่ท้ายวรรค วรรคแรกนิยมขึ้นต้นด้วยคำว่า “เคย” วรรคสุดท้ายจบด้วยคำว่า “เอ้อ” ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกับเพลงกล่อมเด็กตำบลไทรดงรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ของสุวรรณี ทองรอด (2552) ที่พบว่า มีคำขึ้นต้นว่า (เอยหนอ) และมีคำลงท้ายหลายคำ เช่น เอย เอ้ย เอเอ โอละเห่ เป็นต้น ด้านเนื้อหาที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก ของตำบลคำก่า อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิต การเลือกคู่ครอง การอบรมสั่งสอน การแสดงความรัก การใช้กุศโลบายเพื่อให้เด็กกลัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเพลงกล่อมเด็ก ตำบลมุลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ของกมล บุญเชด (2546) พบว่า ลักษณะเนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก ตำบลมุลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการใช้เนื้อหาที่เหมือนกัน คือ 3 ด้าน คือ การแสดงความรัก การขู่เพื่อให้เด็กกลัว และวิถีชีวิต ด้านคุณค่าที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก

ของตำบลลำภี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา มีคุณค่าในเรื่องของ การเข้าใจถึงวิถีชีวิต บทบาทหน้าที่ และวิธีการสั่งสอนอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นคุณค่าอย่างหนึ่งที่คนในตำบลลำภีได้เรียนรู้และเข้าใจของบทเพลง ที่ได้ร้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสานต่อภูมิปัญญาของชาวบ้าน และด้านภาพสะท้อน ของเพลงกล่อมเด็กของ ตำบลลำภี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ที่พบมากที่สุด คือ ด้านวิถีชีวิต

6. บทสรุป

การวิจัยเรื่อง วิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กตำบลลำภี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ผู้วิจัยสามารถสรุป ได้ดังนี้ ด้านรูปแบบของเพลงกล่อมเด็ก ด้นทศลักษณ์ส่วนใหญ่มีสี่บาท วรรคแรกมี 3 คำ 4 คำ มีคำว่า "เอ้อ" อยู่ท้ายวรรค วรรคแรกนิยมขึ้นต้นด้วยคำว่า "เคย" วรรคสุดท้ายจบด้วยคำว่า "เอ้อ" ไม่เคร่งครัด สัมผัสเหมือนกลอนสุภาพทั่วไป ด้านเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก พบเนื้อหา 5 ด้าน ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอน พบมากที่สุด จำนวน 17 เพลง รองลงมาเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิต จำนวน 11 เพลง รองลงมาเนื้อหากการแสดงความรัก จำนวน 8 เพลง รองลงมาเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง จำนวน 6 เพลง และพบเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้กุศโลบายเพื่อให้เด็กกลัวน้อยที่สุด จำนวน 4 เพลง ด้านคุณค่าของเพลงกล่อมเด็ก ทำให้เข้าใจวิถีชีวิต บทบาทหน้าที่ วิธีการอบรมสั่งสอน รวมถึงวิธีการเลี้ยงดูเด็ก ด้านภาพสะท้อนของเพลงกล่อมเด็ก ภาพภาพสะท้อนทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต เป็นการนำเสนอสภาพความเป็นอยู่ อาหารการกิน สิ่งของเครื่องใช้ พบมากที่สุด จำนวน 42 เพลง รองลงมาภาพสะท้อนด้านค่านิยมเป็นการนำเสนอขนบธรรมเนียมประเพณี การพึ่งพาอาศัยกัน จำนวน 35 เพลง รองลงมาภาพสะท้อนด้านจริยธรรม จำนวน 23 เพลง รองลงมาภาพสะท้อนด้านครอบครัว เป็นการนำเสนอความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว การเลือกคู่ครอง จำนวน 8 เพลง รองลงมาภาพสะท้อนด้านความเชื่อ เป็นการนำเสนอด้านไสยศาสตร์และความเชื่อตามหลักศาสนา จำนวน 7 เพลง และภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ เป็นการนำเสนออาชีพหาของป่า อาชีพทำนา พบน้อยที่สุด จำนวน 4 เพลง

7. เอกสารอ้างอิง

- กมล บุญเชด. (2546). การศึกษาเพลงกล่อมเด็ก ตำบลชุมพลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์ : สำนักวิจัยและนริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ปรีชาลักษณ์ เมฆขุนทด. (2553). วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในนิทานพื้นบ้านของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยอเนกสาร.
- สุวรรณี ทองรอด. (2552). การศึกษาวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กตำบลไทรทองจังหวัดกำแพงเพชร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ดนอม ปรีชะฎา. (2561). อาชีพเกษตรกรรม. บ้านเลขที่ 23 หมู่ 1 บ้านบกปุ่ย ตำบลลำภี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา 82120. สัมภาษณ์
- ชม ปรีชะฎา. (2561). อาชีพเกษตรกรรม. บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 1 บ้านบกปุ่ย ตำบลลำภี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา 82120. สัมภาษณ์
- เหม ทองแก้ว. (2561). อาชีพหมอยาแผนโบราณ บ้านเลขที่ 62 หมู่ที่ 6 บ้านเก่าเจ้า ตำบลลำภี อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา 82120. สัมภาษณ์